

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Νικόλαος Ευθυμίου Θεοδωριανίτης

● Βάρδος κληρικός της Ελευθερίας

Δημητρίου Φ. Καρατζή

Εγεννήθη εις τα Θεοδώριανα. Συγκεκριμένη χρονολογία της γεννήσεως του δεν βρήκα. Εκ των κινήσεων του και τις δημόσιες παρουσίες του υπολογίζω ότι γεννήθη στα χρόνια που επλησίαζε να λήξη η Επανάστασις του '21. Ο πατέρας του ελέγχετο Ευθύμιος και η μάνα του Χρόσση. «Κατάγομαι, γράφει, εκ του ευλογημένου τόπου, εξ οικογενείας, θυσιαζούσης και προ του '21 περί δε των 1854 εν πεδίοις τιμής: Εγεννήθημεν και ημείς, εκ της βοσκοπούλας Χρόσση τη ευφρανομένη πατριωτικούς άθλους» συγγενείς 317 αριθμούμεν, και αναριθμήτους φίλους φύλακα, τάφων ευεργετών». Φανατικός πατριδολάτρης εγκαταλείψας και αυτό το επώνυμον της οικογενείας του για να φκιάση ιδικό του εκ του ονόματος του χωριού του. Μετά του Γυμνασίου ήκουσε μαθήματα εις Θεολογικάς σχολάς περιβληθείς στη συνέχαια το σχήμα του κληρικού, ελληνοχριστιανοκλήρικος όπου υπογράφει ο ίδιος.

Κατά τας παραμονάς της Ηπειροθεσσαλικής Επανάστασεως του 1854, διατρέχων τα Τζουμέρκα. Το Ραδοβύζι και την Θεσσαλίαν παράτρυνε του κατοίκους προς εξέγερσιν, δια λόγων πατριωτικών και χριστιανικών. «Επί είκουσι και τρία χρόνια, έλεγε, περιμένομεν την πραγματοποιήσιν των υποσχέσεων των Μεγάλων. Δικαίως ζητούμεν, την ελευθερίαν της κοινής μητρός, δικαιοσύνην και συνευδαιμονίαν των λαών αδιακρίτως θρησκευματος και φυλής, την ακεραιότητα της Ελλάδος ως το πάλοι, την σύγκλησιν Εθνοσυνελευσεως, εξ όλων των μερών και την συγκρότησιν επιτροπών που θα μεταβούν εις τας πρωτεύουσας των Βαλκανίων δια την δημιουργίαν κοινού μετώπου, κατά της Τουρκίας». Εις μίαν ομιλίαν ενώπιον πυκνού ακροατηρίου εις τον Πειραιά διακηρύσσει: «κάλλιον πάντων γινώσκατε ότι ουδέν δικαίωμα επί της υραίας ημών πατρίδος οι Οθωμανοί χαιρούσιν, απλώς διακαταχόμενοι εισίν έτοιμοι απελθείν καταστροφάς και σφαγιάς μελετώντες». Ένας άλλος Κοσμάς της εποχής του όστις δεν περιορίσθη εις τας ελευθερίας, ελληνικάς επαρχίας και τας τουρκοκατεχομένας τσιατάς να κηρύσσει το δικαίωμα των λαών να επιδιώξουν την ελευθερίαν των, δια παντός τρόπον, αλλά και εις την Ευρώπην, Ρωσίαν, Γαλλίαν, Αγγλίαν, δι' ομιλιών να ζητή από τους Μεγάλους την ολοκληρωτικήν απελευθέρωσιν της πνευματικής των μητέρας Ελλάδος.

Κατά καιρούς εξέδωσε αρκετά μικρά βιβλία όπου ευρύτερα ανέπτυσε τα θέματα των ομιλιών του για να γίνουν κτήμα των λαών μέσα και έξω της Ελλάδος. Υπήρξε ένας βάρδος της ειρήνης και κήρυκας των δικαιωμάτων των λαών για να ζήσουν ελεύθεροι. Το 1866 ευρίσκαται εις Οδησσόν της Ρωσίας και εις ομιλίαν του εκεί ενώπιον ομογενών Ρώσων αναπτύσσει τας ιδέας του από το βιβλίον που είχε εκδώσει εις την Ελλάδα υπό τον τίτλον «ΑΡΕΤΗ» και υπότιτλον «Ευγενής ελληνική καταγωγή, Θεμιστοκλής, Σωκράτης, Αλέξανδρος, ερασταί της αναλήψεως του της πατρίδος κλέους». Το βιβλίον αυτό κατά το 1880 σημείωσε την 7ην έκδοσιν του.

Το 1867 επιστρέφει εις την Λευκάδα και ύστερα από ομιλίαις του, εις το εκεί τυπογραφείον «Πίνδος» εκδίδει εις ιδιαίτερον τεύχος αυτός υπό τον τίτλον «Η ΕΞΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ», όπου εξαιρεί τον πατριωτισμόν του, την συμβουλήν του εις την σωτηρίαν των Αθηνών και της Ελλάδος και κατακρίνει την καταδίωξιν.

Το 1870 ευρίσκαται εις Κέρκυρα και οι καταστροφές της Ευρώπης από τον Γαλλογερμανικόν πόλεμον τον τρομάζουν. Πιστεύει με πάθος εις την ειρήνην, και την 11η Οκτωβρίου 1870 απ' εκεί απευθύνει επιστολήν προς τους αρχηγούς του Γερμανικού στρατοπέδου εις την οποίαν και εις απαιτησιν καθαρεύουσιν, την οποία ευχεράς χειρίζεται, μεταξύ άλλων συνιστά εις αυτούς συνδιαλλαγήν χάριν της δικαιοσύνης και της αγάπης προς την ανθρωπότητα υπέρ της οποίας ομιλούν οι Μεγάλοι χωρίς να το πράττουν. Την επιστολήν αυτήν υπογράφει ως εξής: Δι' ο μετά θάρρους ευσεβάστως υποφαινόμεθα, Νικόλαος Ευθυμίου Θεοδωριανίτης.

Κατά τον ίδιο χρόνον από την Κέρκυρα αποστέλλει ανάλογον επιστολήν και προς τον υπουργόν της Γαλλίας Γαμβέτταν, εις Βορδώ καταδικάζων τας καταστροφάς του πολέμου κατά την συνέχισιν του. Από την Κέρκυραν όπου ευρίσκαται εκτυπώνει και αποστέλλει διακλήρυσιν προ τα Μεγάλα Δυνάμεις όπου θέτει το πρόβλημα της Ελλάδος, το δικαίωμα των υποδούλων λαών να ζήσουν ελεύθεροι και κάνει εις το τέλος την έκκλησιν «συμπαθούντες, δια την πνευματικήν μητέρα (την Ελλάδα) απελευθερώσατε αυτήν των βασάνων, προς ευδοξίαν υμών πριν ή εκ νέου τα εν αυτή τέκνα αποδείξουσιν ότι δεν στέργουν να βλέπωσιν την πανένδοξον κοινήν μητέρα άφωνον και θρηνούσαν». Είναι μία προφητική προειδοποίησις του Θεοδωριανίτη κληρικού προς τους ισχυρούς της Ευρώπης ότι, εάν δεν αποκατασταθεί, η ειρήνη, η δικαιοσύνη, η αδελφωσις, των λαών και η απελευθέρωσις των, οι αγώνες των Ελλήνων θα επαληθεθούν μίαν ημέρα δια την απελευθέρωσιν υποδούλων εισέτι αδελφών.

Απευθυνόμενος ιδιαίτερος προς τους Γάλλους ιθύνοντας, ζητεί όπως η εκμεταλλεύομενη τα ορυχεία μολύβδου της Λαυριωτικής, Γαλλική Εταιρεία και ο Έλληνας Σερπύρης, σταματήσουν να προμηθεύουν μολύβδον δια τον θάνατον Γάλλων και Γερμανών στρατιωτών. Όπως δε ο ίδιος σημειώνει εις υποσημείωσιν την δαπάνην δια την εκτύπωσιν της διακηρύξεως κατέβαλον οι Ζαφειρόπουλος, Ζαρίφης, Βαλιάνος και Μελάς.

Κατά το 1873 ευρίσκαται εις την Αγγλίαν και εις ομιλίαν του εις Λίβερπουλ, «ενώπιον των ανδρών του άνθους του εμπορίου» ομογενών και ξένων υποστηρίζει τας ιδίας θέσεις του δια το ελληνικόν πρόβλημα ως και το αίτημα της Ελλάδος δια την χορήγησιν δανείου.

Εκεί εις το Λονδίνο την 1η Φεβρουαρίου 1873, πραγματοποιεί δευτέραν έκδοσιν του έργου «Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ» (να λάβουν γνώσιν οι ομογενείς της Αγγλίας. Εις τον πρόλογον της εκδόσεως αυτής σημειώνει: «Εκδίδεται β' η Απολογία Πλάτωνος Σωκράτους (εξηγητήθη η α' έκδοσις) χρήσιμος τοις περιστάσεσιν εν λυσitelή λαλουμένη γλώσση. Εις τον πρόλογο της πρώτης εκδόσεως μεταξύ των άλλων γράφει: Θεότητα κηρύσσει ο Σωκράτης και τον πατριωτισμόν συν τη αθανασία και αληθεία παρέδωκεν αυτών εις θυσίαν θανάτου υπέρ της αληθείας της αθανασίας, και του κλέους της πατρίδος...»

Η μόρφωσις του Θεοδωριανίτη κληρικού δεν ήτο τυχαία και τούτο φαίνεται από την απόδοσιν, την οποίαν έκαμεν, του καίμενου της απολογίας του Σωκράτους, από την αρχαίαν γλώσσαν εις την απλήν καθαρεύουσιν. Δια να επιτύχη την εργασίαν αυτήν έπρεπε να έχει την ικανότητα να εισέλθη εις το νόημα της απολογίας του Πλάτωνος και να αντιληφθεί το ύφος και τον τόνον κάθε φράσεως αυτής. Και ο Νικόλαος Θεοδωριανίτης είχε την ικανότητα αυτήν να παρουσιάσει με απόλυτη πιστότητα ένα αρχαίον καίμενον εις την νεοελληνικήν. Και ως δείγμα μεταφέρει εδώ παράγραφον από την αρχήν της απολογίας του.

«Αγνοώ, ω άνδρες Αθηναίοι, τι επέβατε παρά των εμών, κατηγορών. Εγώ όλίγον έλλειψε να λησμονήσω εμαυτόν, ακούων αυτούς ομιλούντας με τόσο ηπειροσύναι εν και ουδεμίαν αλήθεια είπον. Προ πάντων δε εκ των πολλών ψευδολογιών μίαν εθαύμασα· ταύτων εις ην έλεγον ότι έπρεπε να προσέχετε μήπως εξαπατηθήτε υπ' εμού διότι το παράπαν, είμαι περίφημος κατά το λέγειν. Αποδειχθήσονται μετ' ου πολύ οι μη αισχηνθέντες ψεύται».

Την παρουσίαν του εις το Λονδίνο δίδει εις το τέλος του προλόγου της δευτέρας εκδόσεως της Απολογίας, θέτοντας την ημερομηνίαν και την υπογραφήν του. «Εν Λονδίνο τη 1η Φεβρουαρίου 1873. Νικόλαος Ευθυμίου Θεοδωριανίτης».

Επανερχόμενος εις την Ελλάδα εκδίδει μικρόν τεύχος ομιλιών του υπό τον τίτλον «ΘΕΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑ» και με υπότιτλον «Αλήθεια, ειρήνη, Δικαιοσύνη, Αγαθότης, ουδέν γλυκύτερον της Πατρίδος, Σωκράτης». Τούτο αφιερώνει: Τω Αμβροσίω Υψηλάντη και φιλελλησι σεβασμού τεκμήριον. Νικόλαος Ε. Θεοδωριανίτης, Ελληνοχριστιανοκλήρυς. Παιραιεύς Αύγουστος 1877.

Η καθόλου εθνική δράσις του και ιδίως εκείνη κατά την Επανάστασιν της Άρτας και της Θεσσαλίας κατά το 1854 ως και το ειρηνιστικόν του κήρυγμα εντυπωσίασαν την εποχήν του. Πολλοί τον συνέχαιρον δια το έργο του, δι' επιστολών και άλλοι δια δημοσιευμάτων εις εφημερίδας. Αναγνώστης της Απολογίας του τον συγχαίρει δι' αυτήν εις εφημερίδα της Κέρκυρας καταλήγων: «Ω ξεστέρι της Ηπείρου, ω παράδεισε τερπνέ· της πατρίδος σου του Πύρρου ψάλλω τ' αθλητόν αετέ». Άλλος θαυμαστής του, γράφει εις εφημερίδα: «Εάν υπήρχον άνδρες να ομοιάζωσι κατά τον πατριωτισμόν του Ν.Ε.Θ. ουδεμία αμφιβολία μένει ότι πριν ή σήμερα όλοι οι μη ελεύθεροι Έλληνες ήθελον εισθαι απελευθερωμένοι». Και κορυφαίος κατά ιερατεία φίλος του γράφει εις τον ίδιον: «Άνδρες ως υμείς πλήρεις ευγενών αισθημάτων και γενναίων φρονημάτων συντελέσατε υπερβαλλόντως προς απελευθέρωσιν της μη ελευθέρας πατρίδος και υπέρ της ευτυχίας της ελευθέρας... Εν τούτοις εργαζέσθε φίλε υπέρ της απελευθέρωσεως των μη ελευθέρων αδελφών και υπέρ της πανελληνίου ευδαιμονίας, ο καλός σπόρος πίπτων εις την αγαθήν γην, πάντοτε καρποφορεί. Τω Ν.Ε.Θ.»

Οι δε στρατιωτικοί της επαναστάσεως, Θεόδωρος Γρίβας, Χριστ. Χατζηπέτρος, Δ. Πετροπολάκης κ.λ.π. δι' εγγράφου επικυρωμένου παρά της Δημαρχίας Αθηνών πιστοποιούσιν: «Ο εξ ευγενών καταγόμενος και άμειπτον διαγωγήν χρώμενος ο παθών και θυσιάσας και ενεργήσας, ως ουδείς άλλος δια την επανάστασιν του 1854 κύριος Νικόλαος Ευθ. Θεοδωριανίτης κ.λ.π.»

Συνέχεια στη σελ. 11

Νικόλαος Ε. Θεοδοριανίτης

Συνέχεια απ' τη σελ. 9

Παρουσιάζων την δευτέραν έκδοσιν της Απολογίας του Πλάτωνος εις το Λονδίνον εις το τέλος γράφει περί του εαυτού του: Επί ολόκληρα έτη ο τύπος ελάλησε και τόσην πίστιν είχαν οι μοχθήσαντες δια το έθνος ώστε και τας υπογραφάς των εις άγραφον χάρτην με εμπιστεύοντο.

N.E. Theodorianides

4, Mitre Square, Algate, London E.C.

Το άρθρον αυτό δεν εξαντλεί το θέμα του εμπνευσμένου και δραστηρίου αυτού εκ Θεοδοριάνων κληρικού. Ενδεχομένη περαιτέρω έρευνα θα φέρει εις φως περισσότερα στοιχεία για το πρόσωπον και την δράσιν του μεγάλου αυτού εθνοκήρυκα, που απεφάσισε, ποιος ξέρει με πόσες θυσίες και κόπους να διατρέξει Κράτη και πόλεις κηρύσσων το δικαίωμα των λαών να ζήσουν ελεύθεροι.